

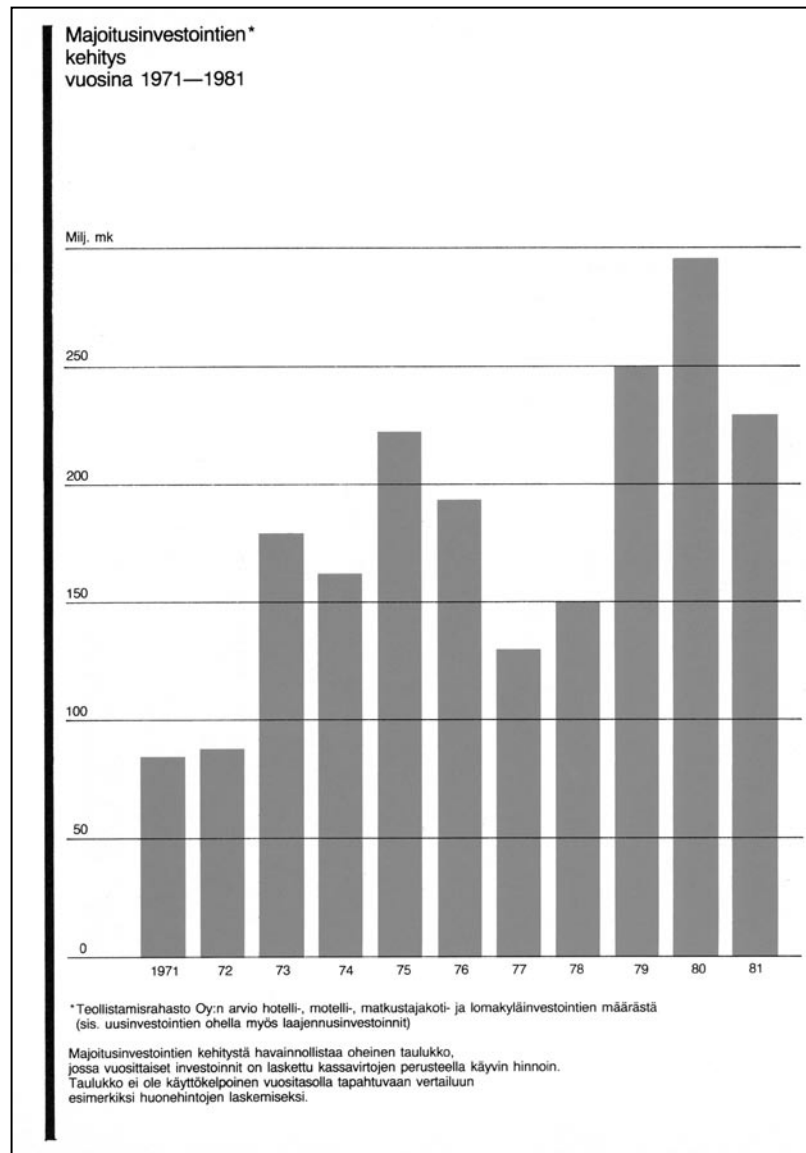
INVESTOINTITYÖRYHMÄT

Pekka Laukala

MEKin perustamisen yksi syy oli 1960-luvun lopulla toteutettu suuri, yli 30%:n devalvaatio, joka teki Suomesta hetkessä edullisen matkailumaan. Kun samaan aikaan ensimmäiset kehitysalue-lait mahdollistivat laajamittaisen investointiboomin, matkailumme oli vaarassa ylikuumentua. Merkittävistä matkailuvaikuttajista koostuva Sitran työryhmä pohti ihan vakavissaan matkailuveron säätämistä Suomeen saapuville matkailijoille.

Etenkin kehitysalueiden vaikeimmilla alueilla matkailusta oli tullut lähes ainoa kasvava elinkeino, josta runsaan tukipolitiikan myötä tuli kiinnostava investointikohde. MEK osallistui alkuvuosinaan tukipäätösten valmisteluun merkittävällä panoksella. Tämä oli seurausta siitä, että kauppa- ja teollisuusministeriön neljä virkamiestä, jotka ennen MEKiä esittelivät ja päättivät matkailun tuista, olivat MEKin perustamisen myötä siirtyneet MEKiin. Ministeriöön ei siis jäänyt substanssiosaamista ja MEK tästä syystä valmistelikin ministeriölle tarvittavat esittely- ja päätösasiakirjat.

Kun matkailuinvestoinnit toivat varsinkin syrjäseuduille merkittäviä työllisyys- ja aluepoliittisia vaikutuksia, niihin sisältyi oheistuotteena usein myös poliittisia intohimoja. Aluepoliittinen painoarvo sivuutti monasti talouspoliittiset realiteetit. Yli-investoinneista oli ilmeinen vaara. Tätä vaaraa lieventämään MEK asetti vuodesta 1974 alkaen vuotuiset investointityöryhmänsä, joiden tehtävä oli käsitellä lähivuos-

Lähde: Matkailusilmä 1/1983.

en investointitarvetta kysynnästä ja sen kasvusta lähtien. Työryhmän esityksiä oli tarkoitus käsitellä ja käsiteltiin MEKin päätösvalmistelun yhteydessä.

Työryhmissä olivat keskeisesti mukana MEKin edustajien lisäksi kauppa- ja teollisuusministeriön, Keran, Alkon ja Teollistamisrahaston edustajat. Varsinkin loppuvuosina mukana oli myös Hotelli- ja ravintolaneuvoston edustaja, joka ei kuitenkaan osallistunut yksittäisiä hankkeita koskevaan asioiden käsittelyyn. Eräinä vuosina mukana on ollut myös Suomen Pankin ja työvoimaministeriön edustaja. Viimeinen tällainen työryhmä asetettiin vuonna 1983. Sen jälkeen työryhmien työ korvattiin vuotuisilla seminaareilla, joihin osallistuivat työryhmässä keskeisesti edustetut tahot.

Investointityöryhmät olivat hyvin kriittisiä kapasiteettia lisäävien investointien suhteen. Yleisenä periaatteena oli, että uutta kapasiteettia puollettiin vain, jos se perustui poikkeuksellisen korkeisiin käyttöasteisiin ja jo olemassa olevaan kysyntään, tai jos kysynnän kasvu oli kiistatta odotettavissa. Työryhmien ensisijainen tarkoitus oli estää ylikapasiteetin syntyminen ja sitä kautta olemassa olevan liiketoiminnan toimintaedellytysten turvaaminen.

MEK pyrki antaessaan kauppa- ja teollisuusministeriölle lausuntoja matkailualan aluepoliittisista rahoitushakemuksista noudattamaan investointi-

työryhmien suosituksia. Ne oli kuitenkin muodostettu liiketaloudellisista lähtökohdista. Sen sijaan aluepoliittinen lainsäädäntö pyrki maan eri alueiden tasapuoliseen kehittämiseen. Usein kävikin, että kun hakemuksia käsiteltiin valtioneuvoston raha-asian valiokunnassa, aluepoliittiset näkökohdat nousivat voimakkaimmiksi ja monet sellaiset hankkeet, joita MEK ei puoltanut, saivat kuitenkin ministeriön päätöksellä tukea, koska niiden aluepoliittinen merkitys asetettiin arvioinnissa etusijalle.

Investointityöryhmien suurin merkitys lienee ollut keskustelun käynnistäjänä ja ylläpitäjänä. Vuotuiset raportit saivat runsaasti julkisuutta ja niitä keuhuttiin tai moitittiin sen mukaan kuinka kiinteä intressi mielipiteenilmaisijalla oli vireillä oleviin hankkeisiin.

Aluetuet ovat olleet maamme syrjäisimmillä seuduilla ehdottoman tärkeitä työpaikkoja ja toimeentuloa luovien investointien edellytyksenä. Vaikka useat tukea saaneet majoitusliikkeet ajautuivatkin vuosien saatossa konkurssiin – jotkut kohteet useampaankin kertaan – jäljelle jää kuitenkin se tosiasia, että aluetuella rakennetut investoinnit ovat säilyneet omistajien vaihtuessa. Ja vanha väitehän on, että yritys on vasta kolmannen konkurssin jälkeen kannattava. Tällainen on ollut monen matkailuyrityksenkin tilanne.